

MATTHEÛS

23:6-10

Jezus waarschuwt voor het zoeken naar aanzien en religieuze eretitels.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/mattheus/23-6-10

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Huichelarij en eerlijke verantwoording	5 min	3
2	Rabbi's en zichtbare eerbewijzen	5 min	5
3	Ereplaatsen aan tafel	2 min	7
4	Geen religieuze eretitels	5 min	9
5	Geestelijk gezag zonder hoogmoed	5 min	12
	Om verder te lezen		14

1

Huichelarij en eerlijke verantwoording

We gaan verder met onze studie van Mattheüs 23. Daar houdt Jezus Zijn tirade tegen de schriftgeleerden en Farizeeën, die in Zijn tijd de godsdienstige leiders en leraren in de synagogen waren. In de verzen die we tot nu toe hebben behandeld, heeft Hij al een aantal behoorlijk onvriendelijke dingen over hen gezegd. Hij zegt dat ze zich schuldig maken aan het onnodig belasten van mensen en dat ze hen onder die lasten laten gebukt gaan zonder hen te helpen. Hij bedoelt natuurlijk dat ze hen geestelijk belasten met schuldgevoel en met wetticisme, regels en voorschriften. Vervolgens doen ze niets om die mensen van hun lasten te verlossen, terwijl dat wel mogelijk is.

Als je mensen bewustmaakt van hun schuld, gaan ze daar natuurlijk onder gebukt. Als je hun laat weten hoe ze recht voor God kunnen staan, kunnen ze van die last worden bevrijd. De Farizeeën bekommerden zich daar niet om. Ze legden mensen alleen maar lasten op en bevrijdden hen nooit van die lasten.

Jezus zei in vers 5 ook dat ze alles wat ze deden, deden om indruk op mensen te maken, om door mensen gezien te worden. Dat is beslist de verkeerde drijfveer om ook maar iets godsdienstigs te doen. Toch is dat waarschijnlijk de meest voorkomende drijfveer binnen de meeste godsdiensten, ook binnen het christendom. Mensen doen heel veel dingen die ze normaal gesproken niet zouden doen, om door mensen gezien te worden.

Dat blijkt bijvoorbeeld heel duidelijk wanneer we in het openbaar meer rekening houden met onze vrouw dan thuis. Of wanneer we niet tegen onze kinderen schreeuwen als er mensen bij ons thuis zijn, maar dat wel doen als die er niet zijn. Er zijn veel manieren waarop we een schone schijn ophouden. Christenen zijn daar trouwens niet de enigen in. Niet-christenen doen het minstens evenveel, zo niet meer. Echte christenen zullen tenminste eerder rekening houden met hun vrouw en minder

snel tegen hun kinderen schreeuwen, omdat de kans groter is dat ze door de Geest wandelen. En de Geest van God zal niet toestaan dat ze dat doen wanneer ze door de Geest wandelen.

Maar christenen wandelen niet altijd door de Geest, en hun vlees komt wel degelijk tot uiting, al gebeurt dat niet vaak wanneer er mensen kijken. Dat is nu juist het punt. We kunnen zo veel goede daden doen wanneer mensen kijken, terwijl we die anders niet zouden doen. Dat is pure huichelarij.

Aan de andere kant zitten er bijna altijd nuances aan iedere waarheid. We weten dat we eerder geneigd zijn het juiste te doen wanneer mensen kijken. Daarom kan het in zekere zin goed zijn om ons doelbewust tegenover anderen te verantwoorden op gebieden waarvan we weten dat we er zwak in zijn. Misschien weten we dat we geneigd zijn tot een bepaald soort verkeerd gedrag te vervallen. Misschien is het een diepgewortelde gewoonte of gewoon een zwakheid in ons karakter. En iedere keer dat we alleen zijn, doen we het en bezwijken we ervoor. Dan weten we dat we kwetsbaar zijn. Misschien gaat het om drank, misschien om pornografie, of misschien om iets anders.

In zo'n geval kan deze neiging om eerder het juiste te doen wanneer mensen kijken, in ons voordeel werken zonder dat er sprake is van huichelarij. We kunnen naar een godvrezende vriend toegaan en zeggen: 'Luister, ik heb dit probleem en ik moet verantwoording afleggen. Ik moet iedere dag leven alsof jij naar me kijkt. Natuurlijk kun je niet voortdurend naar me kijken, maar kun je mij hierover ter verantwoording roepen? Zou je af en toe kunnen nagaan hoe het met me gaat en ernaar kunnen vragen?' Deze verantwoordingsplicht kan in ons voordeel werken en ons helpen verborgen zonden te overwinnen.

In zo'n geval is dit echter geen huichelarij, want de reden waarom we ons op deze manier tegenover iemand zouden verantwoorden, is juist dat we oprecht verlangen het beter te doen. Er is sprake van huichelarij wanneer we niet verlangen het beter te doen, maar wel graag willen dat iedereen denkt dat we dat verlangen. Het is een rol spelen; het is toneelspelen. Dat is huichelarij. Een toneelspeler wil dat iedereen er, tenminste zolang het toneelstuk duurt, van overtuigd is dat hij het personage is dat hij speelt, ook al is hij in werkelijkheid iemand anders.

Dat is niet hetzelfde als zeggen: ‘Goed, ik geef toe dat ik problemen heb. Ik geef toe dat ik zwak ben, en ik weet ook dat ik minder snel in deze problemen zal vervallen als ik verantwoording moet afleggen aan iemand die een oogje op me houdt en bijhoudt hoe het met me gaat.’ In zo’n geval is dat niet hetzelfde als huichelarij. Huichelarij is wanneer je je ware aard, je werkelijke verdorvenheid, verbergt en die met een uiterlijk gewaad van godsdienstigheid bedekt wanneer je bij andere mensen bent. Dan ben je als de Farizeeën, en dat is wat zij deden.

2

Rabbi's en zichtbare eerbewijzen

Jezus gaat verder, en Hij wordt beslist niet milder voor hen. Hij wordt juist nog strenger voor hen. Over de schriftgeleerden en Farizeeën zegt Hij in Mattheüs 23, vanaf vers 6:

Zij zijn zeer gesteld op de ereplaatsen tijdens de maaltijden en op de voorste plaatsen in de synagogen, op de begroetingen op de markten en om door de mensen ‘rabbi, rabbi’ genoemd te worden.

MATTHEÛS 23:6-7

Met andere woorden, ze waren dol op de titel rabbi. Weet je wat rabbi in het Aramees betekent? De eigenlijke betekenis van het woord rabbi is ‘mijn grote’, hoewel het in het dagelijks gebruik ongeveer ‘leraar’ betekent. ‘Mijn grote’ is de letterlijke betekenis van het woord rabbi. Kun je je dus voorstellen dat je een bepaalde maatschappelijke positie hebt waarbij mensen je, als ze je op straat tegenkomen, aanspreken met: ‘Mijn grote, mijn grote’? Zoals ik al zei, hoewel het woord rabbi etymologisch gezien—

—‘mijn grote’ betekent, functioneerde het in het gewone taalgebruik eigenlijk vrijwel als synoniem voor een leraar. Maar iemand kan zeggen: ‘Ik ben onderwijzer’, zonder dat dit opschepperij is. Het is gewoon een beschrijving van wat hij doet. Tegelijkertijd zijn in sommige religieuze kringen de leraren degenen die het meest gerespecteerd worden: de meesters, de rabbi's. Omdat ze gerespecteerd worden, streelt het je ego een

beetje als je jezelf leraar noemt of leraar wordt genoemd. Want dat woord ‘leraar’ draagt een bepaalde uitstraling van gezag, eer en respect met zich mee, en mensen stellen het op prijs als anderen hun dat betonen.

Het is een feit dat de Farizeeën ervan hielden wanneer mensen hen zo aanspraken:

Rabbi, rabbi.

Ze hielden ook van andere zichtbare eerbewijzen in de samenleving. Ze zaten graag op de beste plaatsen bij de maaltijden en op de beste zitplaatsen in de synagogen.

Blijkbaar hadden de synagogen zitplaatsen die een bepaalde status verleenden, een beetje zoals ereplaatsen bij een sportwedstrijd. Het gaat erom dat daar de allerbeste, meest prestigieuze zitplaatsen waren. Misschien waren dat de zitplaatsen op het podium. Want wanneer je naar een kerkgebouw gaat, is er natuurlijk een zeker aanzien verbonden aan zo’n plek. Alle kerkbanken staan één kant op gericht, en dan staan er op het podium enkele stoelen die naar de menigte gericht zijn. Wie op die stoelen zit, wordt de hele tijd door de menigte aangekeken.

Veel mensen zouden zich ongemakkelijk voelen als iedereen voortdurend naar hen keek. Maar sommige mannen zijn daar gewoon dol op, en vrouwen ook. Sommige mensen leven op wanneer anderen hen opmerken en aandacht aan hen schenken. Op het podium zitten is voor hen heel belangrijk. Ik zeg niet dat iedereen die op een podium zit daar trots op is. Dat hoeft niet zo te zijn.

Maar ik heb bijvoorbeeld gehoord van gevallen waarin er een evangelisatiecampagne naar een stad kwam en de organisatoren moesten beslissen welke plaatselijke predikanten en plaatselijke leiders samen met de evangelist op het podium mochten zitten. Als je samen met de evangelist op het podium zat, betekende dat dat je voor duizenden en duizenden mensen mocht zitten. Op het podium zitten betekende dat iemand jou als belangrijk erkende binnen de religieuze gemeenschap.

Religieuze beroepskrachten, professionele religieuze leiders, zijn niet minder vatbaar voor zelfingenomenheid dan vakmensen op welk ander gebied ook. Mensen worden graag erkend als iemand die goed is in wat hij doet. Mensen worden graag als vakmensen erkend. Dus wanneer er een evangelisatiecampagne naar een stad komt, moeten de organisatoren zorgvuldig plannen wie er op het podium zit. Ze moeten

rekening houden met het aantal zitplaatsen en het aantal voorgangers in de stad. Ook moeten ze bepalen welke leiders ze met een plaats op het podium willen eren, wie daar niet per se hoeft te zitten en wie beledigd zal zijn als hij geen plaats krijgt. Ik heb werkelijk gehoord over mannen die beledigd waren omdat ze niet waren uitgenodigd om op het podium te zitten toen de evangelist naar de stad kwam. Die mensen zijn precies zoals de Farizeeën. Ze hielden van de beste zitplaatsen in de synagogen.

En hoe zit het met de beste zitplaatsen bij de maaltijden? Ook bij maaltijden waren er ereplaatsen. Zowel geëerde gasten als gewone gasten werden voor maaltijden uitgenodigd. De Farizeeën, en in feite de Joden in het algemeen, hadden de neiging om op die betere plaatsen te willen zitten. Ook dat was een manier om vast te houden aan je status en te laten zien welke status je had.

3

Ereplaatsen aan tafel

Jezus sprak over deze neiging om de beste zitplaatsen bij de maaltijd te willen hebben. In Lukas 14 sprak Hij daar ook over. In Lukas 14, vers 1, staat:

En het gebeurde, toen Hij in het huis van een van de leiders van de Farizeeën gekomen was op een sabbat om brood te eten, dat zij scherp op Hem letten.

LUKAS 14:1

Iets verderop was Hij bij deze maaltijd, en in vers 7 staat:

En Hij sprak een gelijkenis tot de genodigden, toen Hij merkte hoe zij de ereplaatsen voor zichzelf uitkozen. Hij zei tegen hen:

LUKAS 14:7

Daarmee worden de beste zitplaatsen bij de maaltijd bedoeld. Hij zei tegen hen:

Wanneer u door iemand op een bruiloft uitgenodigd bent, ga dan niet aanliggen op de ereplaats, opdat niet misschien iemand die voornamer is dan u, door hem uitgenodigd is, en hij die u en hem uitgenodigd heeft, tegen u zal komen zeggen: Geef hem die plaats. U zou dan tot uw schande de laatste plaats beginnen in te nemen. Maar wanneer u uitgenodigd bent, ga er heen en ga op de laatste plaats aanliggen, opdat, als hij komt die u uitgenodigd heeft, hij tegen u zal zeggen: Vriend, kom hoger op. Dan zal dat u tot eer zijn in de ogen van allen die met u aanliggen. Want ieder die zichzelf verhoogt, zal vernederd worden en wie zichzelf vernedert, zal verhoogd worden.

LUKAS 14:8-11

Jezus merkte hier dus tijdens een maaltijd op dat de Joodse leiders streden om de beste zitplaatsen. Dit gebeurde in het huis van een leider van de Farizeeën, dus het gezelschap bestond grotendeels uit Farizeeën. Als het mogelijk was, namen ze de beste zitplaatsen voor zichzelf, hoewel dat er, zoals Jezus aangaf, toe kon leiden dat ze ten overstaan van iedereen te schande werden gezet.

Als er iemand met meer aanzien verscheen en er niet genoeg van de beste zitplaatsen waren, kon hun worden gezegd dat ze ergens anders moesten gaan zitten en naar een lagere plaats moesten verhuizen. Dat zou veel vernederender zijn dan wanneer je van meet af aan zelf op een lagere plaats was gaan zitten. Zo waren de Farizeeën. Ik weet zeker dat we veel toepassingen kunnen bedenken voor onze eigen tijd en ons eigen leven: aandacht willen, willen dat mensen ons erkennen, willen dat mensen ons met titels eren en ons zo aanspreken:

Rabbi, rabbi.

4

Geen religieuze eretitels

Maar Jezus ging verder en zei dit in vers 8:

Maar u mag zich geen rabbi laten noemen, want Eén is uw Meester, namelijk Christus; en u bent allen broeders. En u mag niemand op de aarde uw vader noemen, want Eén is uw Vader, namelijk Hij Die in de hemelen is. En u mag niet meesters genoemd worden, want Eén is uw Meester, namelijk Christus.

MATTHEÛS 23:8-10

Jezus zei dat de Farizeeën het heerlijk vinden wanneer mensen hen rabbi noemen. Maar jullie — en ik denk dat Hij Zijn discipelen bedoelt — moeten je niet rabbi laten noemen. Hij zegt:

Noem niemand vader en laat je geen leraar noemen.

Je zou deze instructies gemakkelijk verder kunnen doortrekken dan Jezus volgens mij bedoelt. Iemand zou kunnen weigeren zijn eigen aardse vader ‘vader’ te noemen, omdat Jezus zei:

Noem niemand op aarde je vader.

Dat is beslist niet wat Hij bedoelt. Wanneer de Schrift zegt:

Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de HEERE, uw God, u geeft.

EXODUS 20:12

dan gaat het over een aardse vader, en er is niets mis mee om die aardse vader een vader te noemen. De Bijbel zelf noemt hem zo.

Wat Jezus zegt, is natuurlijk dat je mensen geen titels moet verlenen die religieuze superioriteit uitdrukken. Wanneer Hij zegt:

Noem niemand op aarde je vader, bedoelt Hij niet: ‘Noem je aardse vader geen vader.’ Daar is beslist niets mis mee. Hij bedoelt: ‘Verleen een religieuze leider niet de naam “Vader” als eerbiedige aanspreektitel.’

Dat gebeurde in Bijbelse tijden. De oudere rabbi's werden vader genoemd, en het is ook in bepaalde kerkelijke kringen gebeurd, vooral in de Rooms-Katholieke Kerk. Het is heel gebruikelijk om priesters Vader te noemen. Dat is precies wat Jezus zei dat we niet moesten doen. Hij bedoelde niet dat je je echte vader geen ‘vader’ mag noemen. Maar in deze context heeft Hij het over religieuze titels. Hij zegt:

Maar u mag zich geen rabbi laten noemen, want Eén is uw Meester, namelijk Christus; en u bent allen broeders. En u mag niemand op de aarde uw vader noemen, want Eén is uw Vader, namelijk Hij Die in de hemelen is. En u mag niet meesters genoemd worden, want Eén is uw Meester, namelijk Christus.

MATTHEÛS 23:8-10

Hoe de priesters van de Rooms-Katholieke Kerk zich Vader kunnen laten noemen zonder daar op grond van deze specifieke leer van Christus bezwaar tegen te maken, gaat mijn begrip te boven. Maar het is niettemin een geval waarin werkelijk wordt overtreden wat Jezus heeft gezegd dat we moeten doen.

Daarom denk ik niet dat het zonde is om het woord ‘vader’ te gebruiken voor een man. Ik denk niet dat Jezus bedoelde dat wij het zo moesten opvatten. Maar Hij wil niet dat wij elkaar religieuze eerbewijzen en titels verlenen. Waarom? Hij zegt dat dit komt doordat wij allemaal broeders zijn.

Toen Hij zei:

Laat je niemand leraar noemen, want jullie hebben één Leraar, de Christus, betekent dit dan dat het verkeerd is als een man daadwerkelijk leraar wordt genoemd? Nee. Zoals ik eerder al zei, heeft iemand ‘leraar’ noemen in onze samenleving misschien niet dezelfde bijklank van eerbied als destijds in die samenleving. Als iemand vraagt:

‘Wat doe je?’ en je bent toevallig onderwijzer en zegt: ‘Ik ben onderwijzer,’ dan is daar niets mis mee. Het is ook niet verkeerd als kleine kinderen hun onderwijzer aanspreken en ‘Meester’ of ‘Juf’ zeggen. Dat is geen zonde.

Waar Hij naar verwijst, is de titel ‘Leraar’, net als de titel ‘Rabbi’, als eerbiedige aanspreektitel vanwege iemands geestelijke status. Het is zelfs mogelijk dat iemand leraar in de gemeente is zonder dat dit noodzakelijkerwijs die eerbiedige bijklank heeft. Paulus zei immers:

En Hij heeft sommigen gegeven als apostelen, anderen als profeten, weer anderen als evangelisten en nog weer anderen als herders en leraars,

EFEZE 4:11

Het is mogelijk om het woord ‘leraar’ of ‘vader’ te gebruiken — elk van deze twee woorden — zonder dat het een eerbiedige aanspreektitel of een bijzonder eerbewijs is voor mensen in de gemeente die een hogere positie dan wij bekleden. Het kan eenvoudig beschrijven wie ze zijn. ‘Deze man is mijn vader,’ waarmee ik mijn echte vader bedoel. Hij heeft mij verwekt. Hij is mijn biologische vader, en er is niets mis mee om dat te zeggen. Daar spreekt Jezus Zich niet tegen uit.

Zo is het ook wanneer iemand lesgeeft en een ander vraagt: ‘Wat doe je?’ en jij zegt: ‘Ik ben leraar,’ en die ander zegt: ‘Oké, leraar.’ Dat betekent niet dat hier sprake is van een overtreding. Waar Jezus het over heeft, zijn de gebruikelijke titels die mensen zichzelf aanmeten, of die mensen aan anderen verlenen, om te laten zien dat zij boven de anderen staan. Degene die met Vader wordt aangesproken, is duidelijk de meerdere van degene die hem zo noemt. Degene die zegt: ‘Leraar, Leraar,’ of: ‘Rabbi, Rabbi,’ spreekt in veel gevallen — en zeker in die samenleving — over iemand die geestelijk boven hem staat, en maakt dat kenbaar door een titel te gebruiken.

5

Geestelijk gezag zonder hoogmoed

In het Koninkrijk van God zijn er beslist mensen die boven anderen staan. Jezus zei:

Wie dan een van deze geringste geboden afschaft en de mensen zo onderwijst, zal de geringste genoemd worden in het Koninkrijk der hemelen; maar wie ze doet en onderwijst, die zal groot genoemd worden in het Koninkrijk der hemelen.

MATTHEÛS 5:19

Er zijn beslist mensen die groter zijn en mensen die geringer zijn. Sommigen zijn volwassener en anderen minder volwassen. Het is niet verkeerd dat dit bestaat. Iedereen bevindt zich op een ander punt in zijn volwassenheid en geestelijke ontwikkeling. Het is eenvoudigweg niet verkeerd om te erkennen dat iemand misschien een sterkere christen, een oudere christen, een wijzere of geestelijkere christen is dan jij.

Maar het probleem hier, in deze context, is dat de Farizeeën het heerlijk vonden wanneer mensen hen met deze titels aanspraken. En ongetwijfeld voelden ze zich beledigd wanneer mensen hen niet aanspraken met de respectvolle titel waarop ze naar hun eigen gevoel recht hadden. Het gaat niet om de woorden zelf. Het gaat om de geest en de houding die door de woorden worden overgebracht door degenen die zich deze titels aanmeten. Daarom zegt Jezus tegen ons:

Noem niemand Vader, laat je geen leraar noemen en laat niemand je Rabbi noemen.

Het is niet letterlijk verkeerd als mijn kinderen mij vader noemen. In de context waar Hij het over heeft, is het daarentegen verkeerd dat wij religieuze eretitels die ons uit eerbied worden aangeboden, zoeken en ons erop verheffen. Dat is wat Hij zegt.

Ik heb eens een enorme schending van dit onderwijs gezien bij een evangelische leraar die op de radio was. Hij had een praatprogramma en meerdere academische graden. Als ik me niet vergis, geloof ik dat hij zeven of acht behaalde universitaire graden had,

voornamelijk hogere academische graden. Hij stond behoorlijk hoog aangeschreven als geleerde. Een aantal van zijn graden waren vanzelfsprekend doctorstitels. Een tijdlang had hij een praatprogramma op de radio, waar mensen konden inbellen. Laten we zeggen dat zijn achternaam Smit was. Zo heette hij niet, maar we zullen die naam gebruiken. Terwijl ik luisterde, belde er eens iemand die zei: „O, broeder Smit.” De man zei: „Het is dr. Smit. Ik heb heel hard gewerkt voor deze graden, en ik heb er alle recht op dr. Smit genoemd te worden.” Nogmaals, Smit was niet zijn echte naam. Maar het punt is dat deze man precies het soort persoon was als de schriftgeleerden en Farizeeën. Hij stond erop dat mensen hem met eerbied behandelden en hem met respectvolle titels aanspraken. Dit is absoluut de verkeerde geest, en Jezus heeft Zich hier volledig tegen uitgesproken.

De apostelen waren werkelijk mannen met geestelijk gezag en een geestelijke rang in de gemeente. Dat zijn ze nog steeds en dat zullen ze voor altijd blijven. Toch namen zij zulke eretitels niet aan. Ze hadden zichzelf met hogere titels kunnen aanduiden dan ze deden. Maar hoe noemden ze zichzelf wanneer ze hun brieven schreven? Ze noemden zichzelf dienaren van de Heere Jezus Christus. Vooral Paulus noemde zichzelf soms een apostel, maar hij noemde zichzelf ook een dienaar van de Heere Jezus Christus. Hij wilde niet dat zijn titel als apostel werd opgevat als iets wat zijn ego streelde.

Ik heb in deze tijd mensen gekend die graag apostelen genoemd willen worden, en zij noemen zichzelf ook apostelen. Ik kan niet oordelen wat er in hun hart leeft wanneer ze dat doen. Als een man werkelijk een apostel was, zoals Paulus dat bijvoorbeeld was, dan is er op zichzelf niets verkeerd aan dat hij dat feit vermeldt. Dat geldt vooral als zijn apostolische gezag zo wezenlijk is voor zijn boodschap dat mensen moeten weten dat hij niet zomaar een gewone man is. Hij is een apostel van Christus die deze instructies geeft. Ik kan me voorstellen dat het soms nodig was dat Paulus of anderen hun apostelschap vermeldden. Maar ik ben veel mensen tegengekomen die zichzelf apostelen noemen, terwijl er geen enkele reden lijkt te zijn waarom ze zich hierop zouden beroepen of deze titel zouden gebruiken. In feite lijkt er in de meeste gevallen geen enkele reden te zijn waarom ik zou geloven dat ze apostelen zijn.

Het hele punt is dat dit gevaar van zelfingenomenheid zelfs in het hart van de gelovige aanwezig is. Religie kan, net als bepaalde andere beroepen, de menselijke hoogmoed echt voeden. Mensen die godsdienstige leiders worden, leiders in de gemeente, moeten

heel voorzichtig zijn met deze neiging. Je vervalt daar heel gemakkelijk in wanneer mensen zeggen hoeveel goeds je voor hen doet, hoeveel respect ze voor je hebben, wat een geweldige preek dat was, hoe intelligent ze je vinden, en al dat soort dingen. In veel gevallen is het heel moeilijk om weerstand te bieden aan de neiging jezelf te feliciteren en te vleien. Het is zelfs moeilijk om niet te gaan genieten van titels en van uitingen van eerbied en respect van mensen. We moeten ons hiervan bewust zijn, want God kijkt toe, en God is niet onder de indruk van ons. Hij is onder de indruk van Zichzelf, en we moeten ervoor zorgen dat we niet onder de indruk raken van onszelf en ook anderen niet aanmoedigen dat al te zeer te zijn.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Mattheüs 23:6-7
- Lukas 14:1
- Lukas 14:7
- Lukas 14:8-11
- Mattheüs 23:8-10
- Exodus 20:12
- Efeze 4:11
- Mattheüs 5:19

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.